

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Koski, K., Ranta, J., Viheroksa, R. & Tuomi, J. (2020) Miesten näkemyksiä syntyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. Teoksessa Tuomi, J. (toim.) Viisaat valinnat - Hedelmällisyyden suojele. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja Sarja B, Raportteja 123 ja 124, s. 177 - 188.

URL: <https://www.tamk.fi/-/julkaisu-viisaat-valinnat-hedelmallisyden-suojelu>

20 Miesten näkemyksiä syntyvyyteen vaikuttavista tekijöistä

Karoliina Koski, Sairaanhoitaja

Janika Ranta, Sairaanhoitaja

Raakel Viheroksa, TtM, Lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

Jouni Tuomi, FT, Yliopettaja, terveyden edistäminen, Tampereen ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Keskustelu syntyvyydestä ja lastenhankinnasta painottuu usein naisten kokemuksiin ja näkemyksiin, ja unohdetaan miesten omat mielipiteet aiheeseen liittyen. Tässä artikkelissa kuvataan millaiset tekijät vaikuttavat miesten mielestä Suomen alenevaan syntyvyyteen. Syntyvyyteen vaikuttavat monet eri miesten elämään vaikuttavat tekijät. Miesten näkemykset jaoteltiin 13 eri pääaiheeseen: Valittu lapsettomuus, ennakkoluulot ja velvollisuudet, arvot, kumppanin puute, naisten valta, elämänlaatu, työ, talous, ero, muutoksen pelko, yksilön huoli, maailma sekä yhteiskunta. Aineisto antoi viitteitä, että muuttuva maailma ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat epäsuorasti sekä suorasti lastenhankintaan ja näin Suomen syntyvyyteen. Aineisto vahvisti näkemystä, että Suomen syntyvyyden laskuun ei ole yhtä tiettyä syytä.

Johdanto

Yli sadan vuoden ajan Suomen syntyvyys on ollut laskussa (Berg ym. 2017). Huolestuttava lasku alkoi 2010. Vuosien 2010 ja 2018 välillä syntyneiden määrä on pienentynyt viidenneksen (Väestöliitto 2019), mutta erityisesti se on kiihtynyt vuoden 2015 jälkeen (Tilastokeskus 2019). Tutkimuksilla on pyritty kartoittamaan erilaisia syitä Suomen alenevaan syntyvyyteen. Aiempien tutkimusten pohjalta tiedetään, että syntyvyyden laskuun vaikuttavat muun muassa taloudellinen epävakaus, politiikka sekä muuttuneet ajatukset parisuhteesta ja lastenhankinnasta. (Miettinen 2015.)

Väestöliiton viime vuosien tutkimusten mukaan lastensaantikulttuurissa on tapahtunut voimakkaita muutoksia (Väestöliitto 2018). Nuorten lastenhankintaa hidastavat ongelmat sopivan parin löytämisessä sekä halu opiskella ja rakentaa ura ennen lapsia. Usein esiintyy myös pelkoa vapaa-ajan ja elämäntyöläisyyden menettämisestä. (Lainiala 2012.) Tarvittavia resursseja lastensaantiin ei koeta olevan ja lapsia halutaan yleisesti aiempaa vähemmän (Väestöliitto 2018).

Aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä naisten näkökulmaan tai jättäneet erottelematta mies- ja naisnäkökulman toisistaan. Täten on aiheellista saada miesten ääni kuuluviin ja selvittää, mitkä tekijät heidän mielestään vaikuttaa lastentekoaikaisiin. Vuoden 2015 perhebarometrin mukaan syntyvyyden laskuun vaikuttavia tekijöitä aiempien tutkimusten valossa ovat taloudellinen epävakaus, politiikka sekä muuttuneet ajatukset parisuhteesta ja lastenhankinnasta. Tämän seurauksena on pohdittu, ovatko lapset enää ollenkaan tervetulleita elämään vai lykätäänkö lasten tekoa parempaa elämäntilannetta odottaen. (Miettinen 2015.)

Artikkeli perustuu Vauva.fi -foorumien keskusteluun ”Suomen alhainen syntyvyys – miesnäkökulmaa kaivataan!” Aineistoon kelpuutettiin lopulta yhteensä 400 kommentista, jotka kerättiin 21.11.2018 ja 28.7.2019 välisenä aikana. Aineisto analysoinnissa käytettiin apuna aineistolähtöistä sisällönanalyysiä (Tuomi &

Sarajärvi 2018). Aineiston keruussa ja analyysissä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK 2013). Artikkelin perustuu Koski ja Ranta (2020) Vauva.fi ”Suomen alhainen syntyvyys – miesnäkökulmaa kaivataan!”: Miesten näkemyksiä syntyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. (Opinnäyte, Sairaanhoidaja (AMK)) (www.theseus.fi)

Tulokset

Valittu lapsettomuus

Tulosten mukaan isyyteen ei oltu vielä valmiita tai isyys ei kiinnostanut lainkaan. Eräs kommentoija pohti, ettei lapsissa ole miehille kuin huonoja tai todella huonoja vaihtoehtoja. Isyys tuntui osalle miehistä kaukaiselta ajatukselta, eikä lapsiperhelämä tuntunut kokeilemisen arvoiselta. Moni painotti, ettei yksinkertaisesti halua lapsia ilman sen kummempaa syytä. Jotkut olivat sitä mieltä, etteivät halua lapsia suomalaisen naisen kanssa tai Suomeen.

”Lasten saaminen ja isäksi ryhtyminen on aina tuntunut jo ajatuksenakin yhtä oudolta ja kaukaiselta kuin matka ufolla toiseen galaksiin.”

Monet miehet pitivät lastenhankintaa järjettömänä ja korostivat miesten ajattelevan järjellä. Todellisuuden koettiin näyttävävän kaikkena muuna, kuin pullantuoksuisena vauvaonnena. Lapsista ei ajateltu olevan niin suurta hyötyä, sillä nykypäivänä ei tarvita esimerkiksi tilanjatkajaa tai työvoimaa pellolle. Joidenkin mielestä suurin osa lisääntyvistä on tyhmiä ihmisiä ja eräs ennusti, että tulevaisuudessa lapsiperheitä pidetään outolintuina. Kaikilla isyys ei ollut käynyt edes mielessä. Miehillä on kommentoijien mukaan harvoin vauvakuumetta tai hoivaviettiä, useat olivat tyytyväisiä parisuhteeseen ilman lapsia.

”Miesten maailmassa lastenhankintaan vaikuttavat tunteiden sijaan enemmän käytännön seikat, kuten taloudellinen tilanne ja varmuus tulevasta.”

Lapsen tekemisen koettiin olevan kaikista suurin sitoumus parisuhteessa. Vastuuta ei välttämättä uskallettu ottaa tai jämähdettiin ”ei vielä” -ajatteluun. Muutama tokaisi, että seksiä saa ilman sitoutumistakin. Osa miehistä kokikin viihtyvänsä paremmin sinkkuna. Irto-suhteiden koettiin lisääntyneen ja isompien kuvioiden olevan ehdoton ei. Päätösvallasta oman elämän suhteen ei tahdottu luopua.

”Niin, duunistani, korkeakoulutettujen ihmisten ympäristöstä löytyy tuollaisia 30–40 v (diplomi)insinöörimiehiä, joilla elämä on kohdallaan enemmän kuin hyvin ilman että saman katon alta löytyy naisihmistä.”

Ennakkoluulot ja velvollisuudet

Lastenhankintaan vaikuttavat suuresti yksilön näkemykset ja ennakkoluulot siitä, millaista elämä olisi lapsen kanssa. Keskustelussa miesten ennakkoluulot lapsiperheen arjesta ja elämän muuttumisesta lasten myötä olivat moninaisia. Velvollisuuksien lisääntyminen ja toisesta ihmisestä huolehtiminen koettiin raskaaksi. Miehet kokivat muuttuneiden sukupuoliroolien vaativan heiltä aiempaa enemmän. Keskusteluun osallistui myös jo lapsen omaavia miehiä, jotka kokivat, ettei lasten saamisen hienoutta voi kokea ennen omia lapsia.

”En ihmettele yhtään, miksei lapsenteko kiinnosta, todella raskauttavaa hommaa.”

Lähipiirin vaikutus lastenhankintaan koettiin enemmän negatiivisena kuin positiivisena vaikuttajana. Miesten näkemät negatiiviset muutokset läheisten parisuhteessa ja muutokset miehessä tai naisessa lasten myötä vähentävät miesten halua kokea samaa.

”En tunne ainuttakaan nuorta pariskuntaa, joiden suhde olisi pysynyt edes siedettävällä tasolla lastenhankinnan jälkeen.”

Arvot

Arvot pyrkivät ohjaamaan ihmistä tavoittelemaan itselle tärkeitä päämääriä. Miehet toivat keskustelussa esille perhearvojen muuttumisen. He näkivät lasten tekemisen velvollisuuden puutteen osana laskevaa syntyvyyttä. Yhteiskunnallinen ja kulttuurillinen paine ei pakota miehiä enää lasten tekoon, eikä lapsettomuus ole enää häpeän aihe. Toisaalta valittu lapsettomuus koettiin myös itsekkäänä tekona ja yhteiskunnallisena vapaamatkustamisena.

”Ainoa syy lapsen hankkimiseen olisi velvollisuudentunne isänmaata kohtaan.”

Elämän tärkeitä päämääriä tavoitellessa ihmisen on valittava itselle tärkeimpien arvojen seuraaminen. Kun päämääränä ei ole lapsen tai lasten saaminen, perhearvojen yläpuolella on muita ihmiselle tärkeämpiä arvoja, kuten esimerkiksi koulutus tai ura. Kommentoijat kokivat ihmisten muuttuneen itsekkäiksi ja tavallisista arvoista vieraantuneiksi. Enää ei arvosteta perinteisesti perhettä ja sukua.

”Koulutus, bisnes, ura, hedonismi yms. nousivat perinteisten perhearvojen yläpuolelle.”

Kumppanin puute

Yksi merkittävästi syntyvyyden laskuun vaikuttava tekijä on kumppanin puute. Miesten mahdollisuus saada oma lapsi ilman kumppania on melkein mahdotonta, vaikka se olisikin toiveena. Haasteet kumppanin löytämisessä ovat miesten mukaan yleisiä. Keskustelussa oli useita miehiä, jotka halusivat lapsia tai olisivat halunneet, mutta eivät ole löytäneet kumppania. Kohtaamattomuus koettiin yhtenä ongelmallisena tekijänä.

”Sukupuolikiintiöt oppilaitoksiin, niin ihmiset kohtaisivat toisiaan. Naisten pakollinen maanpuolustus auttaisi ihmisiä kohtaamaan.”

Sopivan kumppanin löytäminen perheen perustamiseen on ihmiselle tietynlainen prosessi ja ”sen oikean” löytäminen voi olla vaikeaa. Rinnalle löydetty kumppani ei aina ole se ihminen, jonka kanssa voisi lapsen hankkia turvallisesti mielin. Osa miehistä koki, ettei tule koskaan löytämään naista, joka täyttäisi omat vaatimukset. Sopivan kumppanin löytämisen haasteiden nähtiin lisääntyvän iän myötä. Keski-ikäiset miehet kokivat oman ikäisten naisten olevan tässä vaiheessa usein varattuja tai sellaisia, jotka eivät halua/saa enää lapsia. Nuoremmat naiset suhtautuvat keski-ikäisiin varauksella ja harvoin löytyy yhtenäistä kiinnostusta perheen perustamiseen.

”En ole seurustellut sellaisen naisen kanssa, jonka haluaisin lasteni äidiksi.”

Naisten valta

Tulosten mukaan miehet kokevat, että naisilla on liian suuret vaatimukset miehiä kohtaan. Jos naiset kelpuuttaisivat tavallisia miehiä, niin saattaisi lapsiakin syntyä. Syntyvyyden lasku johtuu joidenkin miesten mukaan enimmäkseen hyvinvointiyhteiskunnan feministisistä muutoksista ja naisen aseman paranemisesta.

”Monella naisella liian kovat vaatimukset & fantasiat suhteessa elämisestä.”

Lastenhankinnasta puhuttaessa suurempi valta ja lopullinen päätös ovat usein naisten käsissä. Keskustelussa useat miehet kokivat, että naisten päätösvalta on syntyvyyttä laskeva tekijä, myöskään kaikki naiset eivät halua lapsia. Miehet toivat esille kokemuksia, joissa nainen oli hankkiutunut raskaaksi kysymättä, vaikka mies ei olisi halunnut lasta. Toisaalta nainen voi tehdä abortin omalla päätöksellään. Mies nähdään sivuroolissa, jonka täytyy vain tyytyä naisen tahtoon. Naisten koettiin omivan kaikki perhevapaat, eikä mies saanut pitää edes isyysvapaita. Lastenhankinnan päätösvalan lisäksi naisilla on useimmiten myös muilla tavoin suurempi valta lapsesta.

”Sovittu ettei lapsia, nainen teki minulta mitään kysymättä oman pelilliskeensä.”

Elämänlaatu

Melko suuri osa miehistä koki, että lapset vievät paljon aikaa ja elämässä jää monista asioista paitsi lapsen saamisen jälkeen. Omasta vapaa-ajasta ei oltu valmiita luopumaan. Lapsettomana voi vapaammin tehdä, mitä itse haluaa ja monet mainitsivat saavuttavansa kaiken haluamansa ilman lapsiakin.

”En keksi yhtään hyvää syytä hankkia lapsia. Sitä vastoin olen sisäistänyt, että lapsen saaminen tuhoaisi monia arvokkaita asioita omasta elämästä.”

Perheen yhteistä aikaa pidettiin tärkeänä. Joku ehdotti, että kotiäitiys tai -isyys pitäisi olla oletus lapsen kouluikään asti. Toinen taas pohti, ettei perhe-elämä ei toimi, jos ei tiedä milloin voi viettää aikaa perheen kanssa. Myös tukiverkostojen puutteen koettiin vaikuttavan lastenhankintaan.

”Tukiverkostojen puute: muutetaan töiden perässä kaupunkiin mutta kaikki sukulaiset asuvat 500 km päässä.”

Miehet toivat keskustelussa esille individuaalisuuden lisääntyneen ja elämän muuttuneen rauhallisesta elelystä hektiseksi touhuamiseksi. Enenevässä määrin keskitytään mukavuudenhaluisesti itseen. Itsensä kehittäminen ja omien rajojen kokeileminen koetaan mielekkäämmäksi, eikä lisääntymisen ajatella luovan elämästä niin merkityksellistä.

”Itsekkään individualistisen hölynpölyn ihannoiti on kasvanut. Ihan niin kuin täällä on moni avoimesti sanonut, ei näe lapsen hankinnassa tarpeeksi positiivisia asioita vaan päin vastoin, se rajoittaisi omaa harrastamista ja elämästä nauttimista.”

Työ

Työllä sekä työttömyydellä on merkittävä vaikutus lastenhankintaan. Työn epävarmuus, määräaikaiset työsuhteet, pätkätyöt sekä työelämän ennustettavuuden puute nousivat usean kommentoijan syyksi lapsettomuuden taustalla. Eräs kommentoija toi ilmi pätkätyön aiheuttaman taloudellisuuden epävakauden tekevän lastenhankinnasta mahdotonta.

”Jos olisi vakituinen työ, ajatukset perheen perustamisesta tulisivat ajankohtaiseksi.”

Työttömyys vaikuttaa itsessään lastenhankinnan lykkäämiseen. Useat miehet toivat keskustelussa esille naisten suuret odotukset liittyen miehen työhön. Miehen työttömyys koetaan esteenä parisuhteen muodostamiselle sekä lastenhankinnalle. Työelämässä menestyminen koetaan yhä tärkeämpänä. Menestyminen on yhä vaativampaa ja joustamattomampaa. Työn vaatiessa tehokkuutta ja joustamista ei jää energiaa tai aikaa lapsiperhearjelle. Osalle miehistä kouluttautuminen ja työura olivat tärkeitä arvoja ja tavoitteita elämässä.

”Työelämä vie valmiiksi kaikki mehut ja siihen päälle ei millään vain jaksaisi ylimääräistä rumbaa lapsien myötä.”

Talous

Suurin osa kommenteista sisälsi kannanoton taloudesta lastenhankintaan liittyen. Poikkeuksetta lapset koetaan järjettömän kalliina ja usealle kommentoijalle lasten hankinta olisi liian kallista oma taloustilanne huomioiden. Monet harkitsevat taloudellisen riippumattomuuden ja rahaa vievän lastenhankinnan välillä. Lastenhankintaa suunniteltaessa monet pariskunnat odottavat, kunnes talous- ja raha-asiat ovat kunnossa. Huono tai epävakaa taloudellinen tilanne viivästyttää, joissain tapauksissa jopa estää lasten hankkimisen. Lapset koetaan ajankohtaisiksi vasta kun perheessä on saatu turvattua työ ja talous, ettei lapsia tarvitse kasvattaa köyhyyteen. Myös tahdosta riippumaton köyhyys estää osaa miehiä perheenperustamisesta.

”Haluaa toimeentulon olevan turvattu, ennen kuin sinappikonetta aletaan tekemään.”

Lapsen viedessä paljon rahaa ja usein äidin hoitaessa kotona vauvaa, jää taloudellinen vastuu miehelle. Osa miehistä koki tämän vastuun liian suureksi ja moni pelkäsi, etteivät omat tulot riitä naisen, lapsen sekä muun elämän rahoittamiseen. Taloudellinen vastuu tuntui osasta miehistä rangaistukselta siitä, että haluaa isäksi. Pääkaupunkiseudulla ahtaiden asuntojen ja kalliiden asumis- ja elämiskulujen koettiin vähentävän lastenhankintaa.

”Miehen velvollisuus elättää perhe ja tämä luo myös omat paineensa.”

Ero

Eron pelko nousi aineistosta suurena huolena lastentekoaikaisissa. Ero nähtiin todennäköisempänä kuin ”onnellinen loppu”. Avioliiton koettiin haurastuneen epävarmaksi sopimukseksi ja miehet olivat sitä mieltä, että suurin osa eroista tapahtuu naisen aloitteesta. Mahdollisen eron tullessa miehet kokivat asemansa muuttuvan huonoksi. Mies menettää kaiken, sillä useimmiten päähuoltajuus menee äidille ja isän rooli muuttuu pelkäksi elatusmaksujen maksajaksi. Lapset saattaisivat olla harkitumpia valintoja, jos olisi selvää, kuinka elatus ja lasten vuoroasuminen hoidettaisiin erotilanteessa tasapuolisesti.

”Suurin osa liitoista päättyy eroon. Ei auta, vaikka olisi itse kuinka hyvä mies.”

Muutoksen pelko

Kumppanissa raskauden ja synnytyksen myötä tapahtuvia muutoksia pelättiin jonkin verran. Paljon pohdittiin, palautuuko nainen synnytyksestä entiselleen. Joku kauhisteli, että naisen keho kärsii peruuttamatonta vahinkoa raskauden ja synnytyksen myötä. Kun taas toisaalta pelättiin, ettei kumppani enää huomioi samalla tavalla ja alkaa kontrolloivaksi ”pirttihirmuksi”. Jonkin verran oltiin huolissaan myös naisen henkisestä terveydestä.

”Rakastan puolisoani, mutta tuntuu että hän on muuttunut raskausaikana ihan eri ihmiseksi ja pelottaa, että hän jääkin sellaiseksi.”

Parisuhde on miehille tärkeä arvo ja lapsen saamisen uskottiin muuttavan sitä huonompaan suuntaan. Miehet pelkäsivät, että jäisivät ikään kuin kakkoseksi lapsen syntyessä ja parisuhde muuttuisi vauvan ehdoilla pyöriväksi ”vaipparumbaksi”. Seksin ajateltiin jäävän pois suhteesta tai ainakin vähäiseksi.

”Jos onnellinen parisuhde on prioriteetti, lasten hankkiminen on irrationaalinen valinta.”

Yksilön huoli

Lastenhankinnan tulisi olla harkittua ja yhteinen päätös. Lasta ei tule hankkia, mikäli toinen tai kumpikaan ei ole valmis tai halukas hankkimaan lasta. Eräs kommentoija totesi aiheesta; ”Vanhemmuus ei ole asia, jota kokeillaan”. Yksilön huoli pitää sisällään miesten huolen omasta sekä lapsen mahdollisista fyysisistä ja psyykkisistä terveyshuolista. Pelko omien sairauksien tai ongelmien siirtymisestä lapseen nähtiin osalla miehistä syynä valittuun lapsettomuuteen. Miesten omat lapsuuskokemukset vaikuttivat suuresti näkemykseen lastenhankinnasta. Oman lapsuusperheen sisäisiä ongelmia kuten köyhyyttä, perheväkivaltaa tai huonoja ihmissuhdetaitoja ei haluta siirtää omalle lapselle. Suhde omaan isään ja isän rooli lapsuudessa nähtiin myös vaikuttavana tekijänä. Nuorten miesten lisääntynyt syrjäytyminen tuo haasteita parisuhteen ja perheen perustamiselle.

”En halua yhtäkään lasta elämään samanlaista lapsuutta mikä minulla oli.”

Maailma

Ilmastonmuutos ja maailman yleinen tilanne olivat todella monelle syy olla tekemättä lapsia. Jokaisen tekemättä jääneen lapsen koettiin olevan ilmastoteko. Lapsen tekemisen sijaan voisi adoptoida vaikka kodittoman lapsen. Maapallon ylikansoittuminen nähtiin monissa kommentteissa ongelmaksi ja syntyvyyden lasku hyväksi asiaksi. Väestön pitäisi laskea reippaasti ja lapsihaaveet tuomittiin itsekkäiksi.

”Ilmastolla on valtava merkitys, vaikka ihminen katoaisi tyystin maapallolta. Täällä on muutakin elämää kuin me. Ihmisiä on muutenkin maailmassa liikaa ja syntyvyyden säännöstely on välttämätöntä.”

Yhteiskunta

Yhteiskunnan alta löytyi kolme erilaista teemaa: yhteiskunnallinen tilanne ja tulevaisuus, seksuaalinen vapaus ja harkittu perheenisäys sekä elämän vakiintuminen siirtyminen myöhemmäksi.

Yhteiskunnan tilanne ja tulevaisuus

Yhteiskunnan tukea lasten hankkimiseen pidettiin tärkeänä, eikä sen koettu olevan riittävää. Esimerkiksi verotuksen muuttamista tai muuta rahallista kannustinta yhteiskunnan tukena ehdotettiin. Päiväkoteja tai kunnan kouluja ei koettu olevan tarpeeksi. Monet olivat sitä mieltä, että lasten varhaiskasvatusta ja naisten töihin menoa tulisi tukea enemmän. Joku luonnehti tilannetta niin, että juuri kuin budjetti olisi kohdillaan, ”valtio pamauttaa uuden pommin pöytään”. Toisaalta moni totesi, että kallis ja yliholhoava yhteiskuntamalli on syynä lapsenteon lykkäämiseen. Lapsettomat kokivat, ettei heidän tulisi joutua maksamaan perheellisten lapsikuluja. Nykyistä politiikkaa kommentoitiin muutamaan otteeseen järjettömäksi.

”No jokaisen oma päätös, mutta jokin kannustin (rahallinen) voisi olla siihen, että syntyvyys saataisiin ylöspäin.”

Hyvin paljon ajateltiin, kuinka tuleville lapsille olisi luvassa ankea tulevaisuus. Sosiaaliturvan arveltiin muuttuvan riittämättömäksi. Joku pohti, että liberaali demokratia todennäköisesti hylättäisiin ja lapset joutuisivat elämään totalitaristisessa yhteiskunnassa. Työtilanne saattaisi heiketä digitalisaation, automatisaation ja globalisaation vuoksi tai työehdot olisivat huonot. Tulevaisuudessa ei myöskään pärjäisi pelkällä älyllä, vaan pitäisi osata myydä itseään voimistuvassa kilpailussa. Kaiken kaikkiaan tulevaisuus 20 vuotta eteenpäin nähtiin epävarmana. Myös turvattomuuden katsottiin lisääntyvän yhä enemmän.

”Miksi ihmeessä haluaisin tuoda lapsen maailmaan nyt, kun tulevaisuus yli 20 vuotta eteenpäin katsottuna on äärimmäisen epävarmaa?”

Seksuaalinen vapaus ja harkittu perheenisäys

Pieni osa kommentoineista toi esille seksuaalisen vapauden ja sukupuolineutraalisuuden vaikutuksen syntyvyyteen. Perheenisäystä myös suunnitellaan enemmän ehkäisyn helpon saatavuuden myötä. Yksi kommentoija oli sitä mieltä, että abortti pitäisi kieltää, jotta syntyvyys saataisiin nousuun.

”...ei enää ole niin helposti tulossa vahinkoraskauksia ja sitä kautta sitoutumista, niin kuin on meidän sukupolvi syntynyt.”

Elämän vakiintuminen siirtynyt myöhemmäksi

Nuoruus on pidentynyt. Monet opiskelevat lähes 30-vuotiaaksi, etenkin naisten koulutustaso on kasvanut. Keskustelussa pohdittiin, kuinka nykyään ei aikuistuta enää samalla tavalla. Tähän vaikuttaa muun muassa konservatiivisia arvoja vastaan taistelu, nuorten hyysääminen ja palkkatasa-arvon epäkohdat. Yhä useammat elävät nuoruuttaan, kunnes on jo liian myöhäistä alkaa rakentaa kotia ja hankkimaan lapsia. Jotkut miehistä ajattelivat, ettei heillä ole kiire lisääntyä, sillä heille ei ole asetettu samanlaista ikärajaa, kuin naisille. Tämä johtaa siihen, etteivät miehet ryhdy lastentekopuuhiihin ollessaan parhaassa iässään.

”Ja nuoruuden jatkuminen entistä pidempään. Yhä harvempi 25–35-vuotias mies on siinä elämäntilanteessa, että A) haluaa lapsia B) on parisuhteessa C) on taloudelliset edellytykset lapsen hankkimiseen.”

Yhteenveto

Aineistossa eniten esille nousseita teemoja olivat valittu lapsettomuus, kumppanin puute, elämänlaatu, yhteiskunta ja talous. Myös maailman tilanne, työ, muuttuneet

arvot ja mahdollisen eron todennäköisyys olivat merkittäviä tekijöitä. Kiintoisaa oli huomata, että aineistosta ei noussut fysiologisiin syihin lapsettomuuden taustalla viittaavia kommentteja. Voitaneen karkeasti todeta, että tämän aineiston miesten kommentit puhuivat harkitusta lapsettomuudesta. Ongelma sopivan kumppanin puuttumisesta kuulu ainakin osin tahattomaan lapsettomuuden piiriin, vaikka tässä aineistossa esille tuli myös miehen harkinta.

Vapaa-ajan menettäminen oli miesten keskuudessa suuri huoli lasten teon esteenä: Omaa aikaa ja harrastuksia pidettiin tärkeinä. Moni halusi vielä viettää paljon aikaa ystävien kanssa, matkustella tai esimerkiksi keskittyä opiskeluun ja työhön. Osa kommentoineista koki saavansa kaiken haluamansa ilman lapsia, mistä päästäänkin taas arvokeskusteluun. Eräs oli esimerkiksi kommentoinut, ettei lapsen saaminen enää pysty tekemään elämästämme merkityksellisempää. Myös taloudesta puhuttaessa jotkut nostivat esiin, että omat varat halutaan käyttää itseän ja lapsen tekeminen huonontaisi varallisuutta. Eli onko syntyvyyden laskussa osittain kyse siitä, ettei lapsen saamisen yksinkertaisesti enää välttämättä koeta tuovan lisäarvoa elämään?

Tuloksissa kumppanin puute oli yleisimpiä syntyvyyteen vaikuttavia tekijöitä, parisuhteen tyyppiä ei kuitenkaan muulla tavoin eritelty. Osa miehistä totesi, että heillä on kyllä kumppani, muttei sellaista, jonka kanssa voisi ryhtyä tekemään lapsia. Toisaalta moni kertoi, ettei ole koskaan edes seurustellut, ja naisten sekä miesten kohtaamattomuus koettiin isoksi ongelmaksi. Eron pelko ja liittojen lyheneminen nousivat vahvana esiin. Lasta ei myöskään haluttu tehdä kumppanin kanssa, johon ei luoteta 100%. Moni oli tyytyväinen parisuhteeseen ilman lapsia ja lapsensaannin vaikutuksia kumppaniin ja suhteeseen jopa pelättiin.

Tässä aineistossa esiin tulleet tulokset vahvistivat oletuksen ympäristöasioiden ja maailman tilan olevan todella monen miehen huolenaihe. Ilmaston kannalta koettiin hyväksi asiaksi olla tekemättä lapsia. Todennäköisesti tämäkin on yksi niistä tekijöistä, jotka ovat muuttaneet arvoja ja tekevät valitusta lapsettomuudesta yhä hyväksyttävämpää.

Lähteet

- Berg, V., Miettinen, A., Rotkirch, A. & Tammissalo, K. 2017. Miksi vanhemmuutta lykätään? Nuorten aikuisten näkemyksiä lastensaannista. Perhebarometri. Väestöliitto.
- Koski, K. & Ranta, J. 2020. Vauva.fi ”Suomen alhainen syntyvyys – miesnäkökulmaa kaivataan!” Miesten näkemyksiä syntyvyyteen vaikuttavista tekijöistä. (Opinnäyte) Tampereen ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004165205>
- Lainiala, L. 2012. Toiveesta toteutukseen. Suomalaisten lastenhankintaa selittäviä tekijöitä. Väestöntutkimuslaitos.
- Miettinen, A. 2015. Miksi syntyvyys laskee? Suomalaisten lastensaantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. Perhebarometri. Väestöliitto.
- TENK. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Helsinki. Verkkajulkaisu. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tilastokeskus. 2019. Syntyvyyden jyrkkä aleneminen jatkui.
http://www.stat.fi/til/synt/2018/synt_2018_2019-04-26_tie_001_fi.html

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto. 2018. Touko 2018 tietovuoto. Luettu 5.10.2019
https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tietovuodot/touko-2018-tietovuoto/

Väestöliitto. 2019. Syntyneiden määrä. Luettu 17.2.2020
https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/syntyvyys/syntyneiden-maara/